

Sygn. akt

III AUa 783/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 października 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Roman Skrzypek
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **7 października 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **Usług (...)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

z udziałem zainteresowanej M. S.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **29 czerwca 2015 r.** sygn. akt **IV U 2655/14**

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału**

w R. na rzecz odwołującego i zainteresowanej po 240 zł (dwieście czterdzieści zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt III AUa 783/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że M. S. jako pracownik u płatnika składek UT W. C. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 24 marca 2014 r.

Zdaniem ZUS celem zawartej umowy o pracę było uzyskanie przez M. S. świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie realizowanie stosunku pracy. Podniósł, iż zebrany materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, że pomimo formalnie zawartej umowy praca nie była faktycznie wykonywana, stąd zgłoszenie M. S. do ubezpieczenia społecznego miało charakter fikcyjny, a rzeczywistym celem zawarcia umowy nie była wola realizowania obowiązków pracowniczych, bowiem w rzeczywistości ich nie wykonywała, lecz stworzenie warunków do uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył W. C. wnosząc o jej zmianę poprzez objęcie M. S. obowiązkiem ubezpieczenia z tytułu wykonywanej umowy o pracę od dnia 24 marca 2014r. do nadal. W uzasadnieniu podał, iż prawo polskie nie zabrania zatrudniania kobiet w ciąży. Wyjaśnił, iż M. S. stawiała się do pracy regularnie, a swoje obowiązki wykonywała dokładnie i sumiennie.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 29 czerwca 2015r., po rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 30.09.2014r. znak: OU350000/D/2014-005614/001 nr 264-2 w ten sposób, że stwierdził iż M. S. jako pracownik u płatnika składek Usługi (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu od 24 marca 2014r., oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy W. C. i zainteresowanej M. S. kwotę po 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach oraz wypływających z nich wnioskach prawnych:

M. S. w okresie od 23.09.2013r. do 22.03.2014r. odbywała staż w Firmie Handlowo-Usługowej (...) E. B.. Po zakończeniu stażu miała zostać zatrudniona. Z powodu ciąży E. B. zawiesiła swoją działalność i zainteresowana mogła ukończyć jedynie staż. Z dniem 24 marca 2014r. została zatrudniona przez W. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...). Umowa o pracę zawarta została na czas określony do 31 grudnia 2016r. Ustalono, że pracownica wykonywała będzie pracę w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1 680,00 zł. Miejszem wykonywania pracy była siedziba firmy w K.. Do jej obowiązków należało sprzątnięcie i czyszczenie pojazdów, zaplecza socjalnego, pomieszczenia biurowego oraz warsztatu. M. S. przeszła szkolenie w dziedzinie BHP. Zgodnie z zaświadczeniem lekarskim z dnia 01.04.2014r. została uznana za zdolną do wykonywania pracy, tj. sprzątnięcia i czyszczenia pojazdów. Każdego dnia swoją obecność w pracy M. S. potwierdzała na liście obecności. Pracowała od godziny 11 do 19. Przez pierwsze 6 godzin sprzątała busy, zaś kolejne dwie sprzątała biuro. Sprzątnięcie busów polegało na wyczyszczeniu tapicerki, wyzbieraniu śmieci, umyciu okien, zaś w warsztacie myła podłogę, zlewy, okna. Za okres od 01.06.2014r. do 12.06.2014r. pracodawca wypłacił wynagrodzenie za czas choroby.

Jak wynika z okoliczności niniejszej sprawy strony - podkreśla Sąd I instancji - podpisały w dniu 24 marca 2014 r. umowę nazwaną umową o pracę. W. C. miał możliwość, a także potrzebę zatrudnienia innej osoby, zaś wnioskodawczyni była zainteresowana podjęciem takiego zatrudnienia, gdyż ukończyła staż i nie chciała pozostać bez środków do życia. Bez wątplenia zatem zamiarem obu stron było powstanie stosunku pracy, a nie jedynie zawarcie pozornej umowy - stwierdza Sąd.

W stosunku prawnym jaki łączył strony istniały podstawowe cechy charakterystyczne właśnie dla stosunku pracy. Wnioskodawczyni miała określony czas pracy, miała określony zakres obowiązków, świadczyła pracę w miejscu

wskazany przez pracodawcę i pod jego kierownictwem, wykonywała jego polecenia. Za wykonaną pracę otrzymywała wynagrodzenie. Codziennie podpisywała listę obecności.

Reasumując, Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie przyjmuje, że skoro stosunek prawny łączący strony był stosunkiem pracy to zatrudnienie M. S. było tytułem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Skutkiem uprzedniego, zaskarżoną w sprawie decyzję, Sąd Okręgowy zmienił w myśl art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. stwierdzając, iż M. S. podlega jako pracownik u płatnika składek Usługi (...) obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 24 marca 2014r.

Orzeczenie o kosztach uzasadnił treścią art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2013r. poz. 490 j.t.).

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany organ rentowy zarzucając: naruszenie przepisów postępowania w szczególności art. 233 § 1 kpc, poprzez dokonanie jednostronnej oceny zgromadzonego materiału – bez wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy i z naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego – w kierunku rozstrzygnięcia korzystnego dla ubezpieczonej, w sytuacji, gdy materiał ten wskazuje na pozorne zawarcie umowy o pracę w celu wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego,

jak też naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności przepisów art. 6 ust.1 ww. ustawy, poprzez ich zastosowanie i przyjęcie w okolicznościach sprawy, że Pani M. S. podlega w ww. okresie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik.

Oddział ZUS w R. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, względnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

1. Spór koncentruje się wokół zagadnienia związanego z oceną, czy w okolicznościach tej sprawy doszło do rzeczywistego zatrudnienia Pani M. S..

Wątpliwości powstały w związku z tym, że w stosunkowo krótkim okresie czasu, po powstaniu tytułu do ubezpieczeń społecznych, zwrócono się do organu rentowego o wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

Przypomnijmy, iż dla istnienia stosunku pracy nie jest wystarczające formalne zawarcie umowy o pracę, lecz faktyczne realizowanie treści stosunku pracy przez świadczenie pracy przez pracownika i korzystanie z tego przez pracodawcę. Z kolei podleganie ubezpieczeniu społecznemu wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę. Dokument w postaci umowy o pracę nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19.10.2007 r. II UK 56/07 LEX nr 376433). Fakt, że oświadczenia stron umowy zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza, że umowa taka jest ważna (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z 18.05.2006 r. II UK 164/05 LEX nr 192462).

Przedstawione w toku niniejszego postępowania środki dowodowe w postaci dokumentacji pracowniczej oraz przesłuchania świadków pozwoliły Sądowi na wyciągnięcie logicznego wniosku, że zawarcie tej umowy o pracę nie miało na celu jedynie spowodowanie włączenia M. S. do ubezpieczenia społecznego i wypłatę świadczeń. Sąd Okręgowy oceniając cały zgromadzony materiał wyprowadził z niego jednoznaczny wniosek prawny, który nie jest sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego i nie przekracza granic swobodnej oceny dowodów.

Organ rentowy zarzuca, że wnioskodawczyni faktycznie pracy nie wykonywała, a zatem nie powstał pomiędzy stronami umowy stosunek zatrudnienia pracowniczego. Poza jednak takim sformułowaniem zarzutów Zakład nie przedstawił dowodów na ich poparcie, nie zgłosił żadnych wniosków, właściwie zaniechał jakiegokolwiek aktywności w procesie, a przecież postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie toczy się od nowa, lecz stanowi kontynuację uprzedniego postępowania przed organem rentowym. Zgodnie z obowiązującą również w sprawach z ubezpieczenia społecznego zasadą kontrydiktoryjności każda ze stron procesu pomiędzy którymi toczy się spór ma obowiązek udowodnienia swoich racji.

Jako wiarygodne uznał, Sąd I instancji, twierdzenia zainteresowanej odnośnie zatrudnienia jej przez W. C. w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz podjęcia i świadczenia pracy od 24 marca 2014 r. Twierdzenia te zostały poświadczane - podkreśla w uzasadnieniu Sąd orzekający - przez świadków, którzy widzieli M. S. przy pracy, wykonującą swoje obowiązki.

Należy też zauważyć, iż Sąd czyniąc ustalenia w sprawie, szeroko oparł się na zebranych dokumentach, zarówno z akt osobowych, zalegających w aktach organu rentowego, które wszak nie budzą wątpliwości co do swej treści i sporządzone zostały przez uprawnione organy w zakresie służących im kompetencji.

2. Stosowanie do art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r. (tj. Dz. U z 2015 r. poz. 121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają - z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9 - osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Z kolei po myśli art. 8 ust. 1 ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy.

3. W świetle powyższego Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że Sąd Okręgowy dostatecznie wyjaśnił i rozważył wszystkie przedstawione przez strony dowody oraz ocenił je nie naruszając - wbrew supozycji pozwanego organu rentowego - zasad ich swobodnej oceny, uwzględniając w ramach tejże oceny zasady logiki i wskazanie doświadczenia życiowego. Wobec tego nie sposób jest podważać adekwatności dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń do treści przeprowadzonych dowodów.

Zgodnie z treścią art. 233 § 1 kpc naruszenie swobodnej oceny dowodów nie może polegać wyłącznie na przedstawieniu przez stronę ustaleń alternatywnych, musi bowiem dla swej skuteczności podważać podstawy tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąca, wadliwa lub oczywiście błędna (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z 15.04.2004r. - IV CK 274/03). Apellant nie zdołał podważyć poczynionych ustaleń, poprzestając na powołaniu się na własne ustalenia i domysły.

4. W tym miejscu wypadnie raz jeszcze przywołać - powszechnie akceptowany przez judykaturę - pogląd, że samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby przyjąć, że głównym motywem stron tej umowy było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie może być uznane za naganne, czy sprzeczne z zasadami prawa. Nie można też przypisać celu obejścia ustawy (art. 58 §1 kc w zw. z art. 300 kp) stronom tej umowy o pracę, skoro rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa z niej wynikające (patrz bliżej np. uzasadnienie wyroku SA w Rzeszowie w sprawie III AUa 425/15 - dot. niepublikowane).

Inaczej mówiąc: jedynie w sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 §1 kc w zw. z art. 300 kp) zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, iż osoba która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników.

5. Z tych wszystkich wyżej naprowadzonych względów - z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych - na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w pkt. I sentencji wyroku.

Ogólny wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie pozwanego organu rentowego poniesionymi przez wnioskodawcę w postępowaniu odwoławczym, kosztami zastępstwa procesowego, o czym z kolei orzeczono w pkt. II wyroku na podstawie art. 98 §1 kpc i przy uwzględnieniu minimalnej stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika, przewidzianej w §12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia MS z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców

prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 490 ze zm.).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

- (...)

- (...)